

มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

เมล็ดมะม่วงหิมพานต์

1. ขอบข่าย

- 1.1 มาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้กำหนด ชนิดและชั้นคุณภาพ คุณลักษณะที่ต้องการ การบรรจุ เครื่องหมาย และฉลาก การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน และการทดสอบเมล็ดมะม่วงหิมพานต์

2. บทนิยาม

ความหมายของคำที่ใช้ในมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้ มีดังต่อไปนี้

- 2.1 เมล็ดมะม่วงหิมพานต์ หมายถึง เมล็ดของผลมะม่วงหิมพานต์ ซึ่งมีชื่อทางวิทยาศาสตร์ว่า อนาคาร์เดียม ออกซิเดนเทิล (Anacardium occidentale) ที่ผ่านกรรมวิธีกะเทาะเปลือกนอกและลอกเชื้อหุ้มเมล็ดออกแล้ว

3. ชนิดและชั้นคุณภาพ

- 3.1 เมล็ดมะม่วงหิมพานต์แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ
- 3.1.1 เมล็ดเต็ม แบ่งออกเป็น 11 ชั้นคุณภาพ ตามที่กำหนดในตารางที่ 1
- 3.1.2 เมล็ดหักหรือซีก แบ่งออกเป็น 14 ชั้นคุณภาพ ตามที่กำหนดในตารางที่ 1

4. คุณลักษณะที่ต้องการ

- 4.1 ลักษณะทั่วไป
- 4.1.1 ต้องมีสีขาวนวลหรือสีที่เกิดขึ้นตามกรรมวิธีทำ และมีรูปร่างตามธรรมชาติ จะเป็นทั้งเมล็ดสมบูรณ์ เมล็ดแยกครึ่ง หรือหักปนก็ได้
- 4.1.2 ต้องปราศจากกลิ่นเหม็นหืน หรือกลิ่นอื่นที่ไม่พึงประสงค์
- 4.1.3 ต้องไม่มีเชื้อหุ้มเมล็ดเหลืออยู่
- การทดสอบให้ทำโดยการตรวจพินิจ
- 4.2 สิ่งแปลกปลอม
- ต้องปราศจากสิ่งแปลกปลอม เช่น แมลง ชิ้นส่วนของแมลง รา กาวหรือสิ่งอื่น ๆ ซึ่งไม่ใช่เมล็ดมะม่วงหิมพานต์
- การทดสอบให้ทำโดยการตรวจพินิจ
- 4.3 ลักษณะเมล็ด
- ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในตารางที่ 1
- 4.4 ความชื้น
- ต้องไม่เกินร้อยละ 5
- การทดสอบให้ปฏิบัติตาม AOAC(1990) ข้อ 925.40

ตารางที่ 1 ชนิด ชั้นคุณภาพ และลักษณะเมล็ด (ต่อ)

ชนิด	ชั้นคุณภาพ	รหัสชั้นคุณภาพ	จำนวนเมล็ดต่อกิโลกรัม	ชื่อทางการค้า	ลักษณะเมล็ด	วิธีทดสอบ
เมล็ดเต็ม	9	SSW หรือ SWIA		เมล็ดเต็มระดับ 3 (scorched wholes second or scorched wholes 1A)	(1) ต้องมีรูปร่างตามธรรมชาติ อาจเหี่ยวได้เล็กน้อยหรือเป็นเมล็ดที่ยังแก่ไม่เต็มที่	ตรวจพินิจ
					(2) ต้องมีสีไม่เกินกลุ่มสี 1 64 ระดับ C ตามแถบสีมาตรฐานของ The Royal Horticultural Society, London	
	10	dessert		เมล็ดเต็มระดับ 4	(3) ต้องไม่มีตำหนิที่เกิดจากแมลง แต่อาจมีรอยไหม้หรือจุดได้เล็กน้อย	ข้อ 8.1
					(4) อาจมีเมล็ดหัก และเมล็ดชั้นคุณภาพ 10 รวมกันไม่เกินร้อยละ 5 โดยน้ำหนัก	
เมล็ดหัก หรือซีก	11	B		หักครึ่งระดับ 1 (burs)	(1) ต้องมีรูปร่างตามธรรมชาติ เมล็ดเหี่ยวไม่ได้	ตรวจพินิจ
					(2) ต้องมีสีไม่เกินกลุ่มสี 1 58 ระดับ A ตามแถบสีมาตรฐานของ The Royal Horticultural Society, London	
					(3) ต้องไม่มีตำหนิที่เกิดจากแมลง จุดสีตำ หรือเมล็ดเสีย	ตรวจพินิจ
					(4) อาจมีเมล็ดหักครึ่งที่มีสีระดับเดียวกับชั้นคุณภาพ 8 และเมล็ดหักที่มีคุณภาพต่ำกว่า รวมกันไม่เกินร้อยละ 5 โดยน้ำหนัก	

ตารางที่ 1 ชนิด ชั้นคุณภาพ และลักษณะเมล็ด (ต่อ)

ชนิด	ชั้นคุณภาพ	รหัสชั้นคุณภาพ	จำนวนเมล็ดต่อกิโลกรัม	ชื่อทางการค้า	ลักษณะเมล็ด	วิธีทดสอบ
เมล็ดหักหรือซีก	12	S		เมล็ดซีกระดับ 1 (splits)	(1) ต้องเป็นเมล็ดที่แยกเป็น 2 ซีก ตามรอยแยกธรรมชาติ (2) ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในชั้นคุณภาพ 11 ข้อ (2) ถึงข้อ (4)	ตรวจพินิจ
	13	LWP		ชิ้นหักใหญ่ระดับ 1 (large white pieces)	(1) ต้องเป็นชิ้นหักที่มีขนาดใหญ่กว่า 4.75 มิลลิเมตร (2) ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในชั้นคุณภาพ 11 ข้อ (2) ถึงข้อ (4)	ตรวจพินิจ
	14	SWP		ชิ้นหักเล็กระดับ 1 (small white pieces)	(1) ต้องเป็นชิ้นหักที่มีขนาดใหญ่กว่า 2.80 มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน 4.75 มิลลิเมตร (2) ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในชั้นคุณภาพ 11 ข้อ (2) ถึงข้อ (4)	ตรวจพินิจ
	15	BB		ชิ้นหักป่นระดับ 1 (baby bits)	(1) ต้องเป็นชิ้นหักขนาดเล็กใหญ่กว่า 1.70 มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน 2.80 มิลลิเมตร (2) ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในชั้นคุณภาพ 11 ข้อ (2) ถึงข้อ (4)	ตรวจพินิจ

ตารางที่ 1 ชนิด ชั้นคุณภาพ และลักษณะเมล็ด (ต่อ)

ชนิด	ชั้นคุณภาพ	รหัสชั้นคุณภาพ	จำนวนเมล็ดต่อกิโลกรัม	ชื่อทางการค้า	ลักษณะเมล็ด	วิธีทดสอบ
เมล็ดหัก หรือซีก	16	SB		หักครึ่งระดับ 2 (scorched burrs)	(1) ต้องเป็นเมล็ดหักครึ่งที่ทั้ง 2 ซีกยังติดกัน	ตรวจพินิจ
					(2) ต้องมีสีไม่เกินกลุ่มสี 161 ระดับ A ตามแถบสีมาตรฐานของ The Royal Horticultural Society, London	
	17	SS		เมล็ดซีกระดับ 2 (scorched splits)	(3) ต้องไม่มีตำหนิที่เกิดจากแมลง หรือจุลินทรีย์	ข้อ 8.1
					(4) อาจมีเมล็ดหักครึ่งที่มีระดับเดียวกับชั้นคุณภาพ 9 และเมล็ดหักที่มีคุณภาพต่อยกกว่า รวมน้ำหนักไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 โดยน้ำหนัก	
18	SP		ชิ้นหักใหญ่ระดับ 2 (scorched pieces)	(1) ต้องเป็นชิ้นหักที่มีขนาดใหญ่กว่า 4.75 มิลลิเมตร	ตรวจพินิจ	
				(2) ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในชั้นคุณภาพ 16 ข้อ (2) ถึงข้อ (4)		
19	SSP		ชิ้นหักเล็กระดับ 2 (scorched small pieces)	(1) ต้องเป็นชิ้นหักที่มีขนาดใหญ่กว่า 2.80 มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน 4.75 มิลลิเมตร	ตรวจพินิจ	
					(2) ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในชั้นคุณภาพ 16 ข้อ (2) ถึงข้อ (4)	

ตารางที่ 1 ชนิด ชั้นคุณภาพ และลักษณะเมล็ด (ต่อ)

ชนิด	ชั้นคุณภาพ	รหัสชั้นคุณภาพ	จำนวนเมล็ดต่อกิโลกรัม	ชื่อทางการค้า	ลักษณะเมล็ด	วิธีทดสอบ
เมล็ดหัก หรือซีก	20	SPS		ชิ้นหักใหญ่ระดับ 3 (scorched pieces seconds or scorched pieces IA)	(1) ต้องเป็นชิ้นหักที่มีขนาดใหญ่มากว่า 4.75 มิลลิเมตร มีชิ้นเหี่ยวได้เล็กน้อย (2) ต้องมีสีไม่เกินกลุ่มสี 164 ระดับ C ตามแกน สีมาตรฐาน ของ The Royal Horticultural Society, London (3) ต้องไม่มีตำหนิที่เกิดจากแมลง แต่อาจมีรอยไหม้ และสีผิดปกติได้ (4) อาจมีชิ้นหักที่มีสีเข้มกว่าที่กำหนดในข้อ (2) ชิ้นเหี่ยวขุ่น และชิ้นเล็กกว่าที่กำหนดในข้อ (1) รวมกันไม่เกินร้อยละ 5 โดยน้ำหนัก	ข้อ 8.1
	21	DP		ชิ้นหักใหญ่ระดับ 4 (dessert pieces)	(1) ต้องเป็นชิ้นหักที่มีขนาดใหญ่มากว่า 4.75 มิลลิเมตร มีชิ้นเหี่ยวมากกว่าชั้นคุณภาพ 20 (2) อาจมีสีผิดปกติได้ (3) ต้องไม่มีตำหนิที่เกิดจากแมลง แต่อาจมีรอยไหม้ได้ (4) อาจมีชิ้นหักที่มีคุณภาพต่ำกว่า รวมกันไม่เกินร้อยละ 5 โดยน้ำหนัก	ข้อ 8.1

ตารางที่ 1 ชนิด ชั้นคุณภาพ และลักษณะเมล็ด (ต่อ)

ชนิด	ชั้นคุณภาพ	รหัสชั้นคุณภาพ	จำนวนเมล็ดต่อกิโลกรัม	ชื่อทางการค้า	ลักษณะเมล็ด	วิธีทดสอบ
เมล็ดหัก หรือซีก	22	DSP		ชิ้นหักเล็กระดับ 4 (dessert small pieces)	(1) ต้องเป็นชิ้นหักที่มีขนาดใหญ่กว่า 2.8 มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน 4.75 มิลลิเมตร	ตรวจพินิจ
					(2) ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในชั้นคุณภาพ 21 ข้อ (2) และข้อ (3)	
					(3) อาจมีชิ้นหักที่มีคุณภาพต่อยกกว่า รวมกันไม่เกินร้อยละ 10 โดยน้ำหนัก	
เมล็ดหัก หรือซีก	23	DB		หักครึ่งระดับ 4 (dessert butts)	(1) ต้องเป็นเมล็ดหักครึ่งทาง 2 ซีกยังติดกัน	ตรวจพินิจ
					(2) ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในชั้นคุณภาพ 21 ข้อ (2) และข้อ (3)	
					(3) อาจมีชิ้นหักที่มีคุณภาพต่อยกกว่า รวมกันไม่เกินร้อยละ 10 โดยน้ำหนัก	
เมล็ดหัก หรือซีก	24	DS		เมล็ดซีกระดับ 4 (dessert splits)	(1) ต้องเป็นเมล็ดที่แยกเป็น 2 ซีกตามรอยแยกธรรมชาติ	ตรวจพินิจ
					(2) ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในชั้นคุณภาพ 21 ข้อ (2) และข้อ (3)	
					(3) อาจมีชิ้นหักที่มีคุณภาพต่อยกกว่า รวมกันไม่เกินร้อยละ 10 โดยน้ำหนัก	

5. การบรรจุ

- 5.1 ให้บรรจุเมล็ดมะม่วงหิมพานต์ในภาชนะบรรจุที่สะอาด แห่ง หนึ่งก็ได้เรียบร้อย และป้องกันการปนเปื้อนได้
- 5.2 หากมิได้ตกลงกันเป็นอย่างอื่นน้ำหนักสุทธิของเมล็ดมะม่วงหิมพานต์ในแต่ละภาชนะบรรจุ ให้เป็น 200 กรัม 400 กรัม 500 กรัม 800 กรัม และ 1 กิโลกรัม และต้องไม่น้อยกว่าที่ระบุไว้ที่ฉลาก

6. เครื่องหมายและฉลาก

- 6.1 ที่ภาชนะบรรจุเมล็ดมะม่วงหิมพานต์ทุกหน่วย อย่างน้อยต้องมีเลข อักษร หรือเครื่องหมายแจ้งรายละเอียดต่อไปนี้ให้เห็นได้ง่าย ชัดเจน
  - (1) คำว่า “เมล็ดมะม่วงหิมพานต์”
  - (2) ชั้นคุณภาพและรหัสชั้นคุณภาพ
  - (3) น้ำหนักสุทธิ เป็นกรัมหรือกิโลกรัม
  - (4) เดือน ปีที่ทำ
  - (5) ชื่อผู้ทำหรือโรงงานที่ทำ พร้อมสถานที่ตั้ง
  - (6) ประเทศที่ทำ
 ในกรณีที่ใช้ภาษาต่างประเทศ ต้องมีความหมายตรงกับภาษาไทยที่กำหนดไว้ข้างต้น
- 6.2 ผู้ทำผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมที่เป็นไปตามมาตรฐานนี้ จะแสดงเครื่องหมายมาตรฐานกับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนั้นได้ ต่อเมื่อได้รับใบอนุญาตจากคณะกรรมการมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมแล้ว

7. การชักตัวอย่างและเกณฑ์ตัดสิน

- 7.1 รุ่น ในที่นี้ หมายถึง เมล็ดมะม่วงหิมพานต์ที่มีรหัสชั้นคุณภาพเดียวกัน บรรจุในภาชนะบรรจุชนิดและขนาดเดียวกัน ที่ทำหรือส่งมอบหรือซื้อขายในระยะเวลาเดียวกัน
- 7.2 การชักตัวอย่างและการยอมรับ ให้เป็นไปตามแผนการชักตัวอย่างที่กำหนดต่อไปนี้ หรืออาจใช้แผนการชักตัวอย่างอื่นที่เทียบเท่ากันทางวิชาการกับแผนที่กำหนดไว้
  - 7.2.1 การชักตัวอย่างและการยอมรับสำหรับการทดสอบการบรรจุ และเครื่องหมายและฉลาก
    - 7.2.1.1 ให้ชักตัวอย่างโดยวิธีสุ่มจากรุ่นเดียวกัน ตามจำนวนที่กำหนดในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แผนการชักตัวอย่างสำหรับการทดสอบการบรรจุและเครื่องหมายและฉลาก
(ข้อ 7.2.1)

ขนาดรุ่น หน่วยภาชนะบรรจุ	ขนาดตัวอย่าง หน่วยภาชนะบรรจุ	เลขจำนวนที่ยอมรับ
น้ำหนักสุทธิน้อยกว่า 0.5 กิโลกรัม ไม่เกิน 2 000 2 001 ถึง 5 000 เกิน 5 000	8	1
	13	2
	20	3
น้ำหนักสุทธิตั้งแต่ 0.5 กิโลกรัม ถึง 1 กิโลกรัม ไม่เกิน 2 000 2 001 ถึง 5 000 เกิน 5 000	2	0
	8	1
	13	2
น้ำหนักสุทธิเกิน 1 กิโลกรัม ไม่เกิน 5 000 เกิน 5 000	2	0
	8	1

7.2.1.2 จำนวนตัวอย่างที่ไม่เป็นไปตามข้อ 5. และข้อ 6. รวมกัน ต้องไม่เกินเลขจำนวนที่ยอมรับที่กำหนด
ในตารางที่ 2 จึงจะถือว่าเมล็ดมะม่วงหิมพานต์รุ่นนั้นเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

7.2.2 การชักตัวอย่างและการยอมรับสำหรับการทดสอบลักษณะทั่วไป สิ่งแปลกปลอม ลักษณะเมล็ด และความชื้น

7.2.2.1 ให้ใช้ตัวอย่างจากข้อ 7.2.1.1 สุ่มชักตัวอย่างมาภาชนะบรรจุละเท่า ๆ กัน ผสมรวมกันให้ได้น้ำหนัก
รวมไม่น้อยกว่า 700 กรัม แล้วแบ่งตัวอย่างออกเป็น 2 ส่วน ส่วนละ 200 กรัม และ 500 กรัม
แยกบรรจุในภาชนะที่สะอาด แห้ง กันความชื้นได้ แล้วปิดให้สนิท ส่วนหนึ่งสำหรับทดสอบลักษณะ
ทั่วไป สิ่งแปลกปลอม และความชื้น อีกส่วนหนึ่งสำหรับทดสอบลักษณะเมล็ด

7.2.2.2 ตัวอย่างต้องเป็นไปตามข้อ 4.1 ข้อ 4.2 ข้อ 4.3 และข้อ 4.4 จึงจะถือว่าเมล็ดมะม่วงหิมพานต์รุ่นนั้น
เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

7.3 เกณฑ์ตัดสิน

ตัวอย่างเมล็ดมะม่วงหิมพานต์ต้องเป็นไปตามข้อ 7.2.1.2 และข้อ 7.2.2.2 ทุกข้อ จึงจะถือว่าเมล็ด
มะม่วงหิมพานต์รุ่นนั้นเป็นไปตามมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมนี้

8. การทดสอบ

8.1 ปริมาณเมล็ดที่มีคุณภาพต่อยกกว่า

8.1.1 วิธีทดสอบ

8.1.1.1 เมล็ดเต็ม

- (1) นำตัวอย่าง 500 กรัม มาตรวจดูความสม่ำเสมอ แล้วนับจำนวนเมล็ด
- (2) ตรวจสอบเมล็ดที่มีขนาดไม่เป็นไปตามชั้นคุณภาพที่กำหนดโดยการชั่งน้ำหนักแต่ละเมล็ด นำไปรวมกับเมล็ดที่มีสีผิดไปจากที่กำหนดและเมล็ดหัก แล้วชั่ง

8.1.1.2 เมล็ดหักครึ่งและเมล็ดซีก

นำตัวอย่าง 500 กรัม มาแยกเมล็ดที่มีคุณภาพต่อยกกว่าชั้นคุณภาพที่กำหนด นำไปชั่ง

8.1.1.3 เมล็ดหักหรือซีกที่เป็นชิ้นหัก

นำตัวอย่าง 500 กรัม มาร่อนด้วยแรงที่มีรูเปิดขนาด 4.75 มิลลิเมตร หรือ 2.80 มิลลิเมตรหรือ 1.70 มิลลิเมตร ตามขนาดเมล็ดที่ระบุไว้ เขย่าด้วยเครื่องนาน 10 นาที นำส่วนที่ผ่านแรงไปชั่ง

8.1.2 วิธีคำนวณ

$$\text{ปริมาณเมล็ดที่มีคุณภาพต่อยกกว่า ร้อยละ} = \frac{m \times 100}{500}$$

เมื่อ m คือมวลของส่วนที่แยกได้ตามข้อ 8.1.1.1 ข้อ 8.1.1.2 หรือข้อ 8.1.1.3 เป็นกรัม